

М. Д. Балджи

*Д.е.н., професор, професор кафедри економіки, права та управління
бізнесом Одеського національного економічного університету*

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПРИ ПЕРЕДБАЧЕННІ РИЗИКОВАНИХ СИТУАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В РЕГІОНАХ

Побудова в Україні сталоорієнтованої моделі розвитку супроводжується трансформаційними процесами у всіх сферах економіки, зокрема, в регіональних господарських системах, які представляють складові єдиного економічного простору держави. Виходячи з актуальності запровадження положень сталого розвитку, для регіонів надзвичайно важливою виступає саме безпека, яка полягає в можливості дієвого контролю з боку місцевих органів управління щодо ефективного використання ресурсів, економічного зростання, екологічної стабілізації та забезпечення добробуту і стабільної життєдіяльності населення. Для забезпечення дієвості і ефективності формування й реалізації політики сталого розвитку необхідно впровадження виважених організаційно-економічних дій, що базуються на введенні радикальних змін в систему управління.

В наш час активно впроваджується управління окремо соціальних, екологічних і економічних процесів, для чого застосовуються економічні та адміністративні методи, особливо чітко цей процес став проявлятися в умовах децентралізації. Достатньо вагому роль у забезпеченні економічної безпеки та запобіганні прояву ризикованих ситуацій в господарювання на регіональному рівні грають методи оптимізації управлінських рішень, що базуються на широкому використанні економіко-математичних підходів, мережних моделей, автоматизованих систем управління та інформаційних технологій і надають змогу складати прогнози і планувати подальшу діяльність.

Розглядаючи регіональну систему, як координаційно-планове сполучення стійких, технічних, економічних, біологічних та інших типів зв'язків, поєднаних на локальній території, зупинимось на конкретних критеріях, що визначають її напрямок розвитку. До них належать: технічний (ТК) та

технологічний (ТЛК), економіко-організаційний (ЕОК), природоохоронний (ПК), управлінський (УК), соціальний (СК) та інші (ІК). Тісний взаємозв'язок цих систем забезпечує сталість в єдиній системі господарювання (рис. 1).

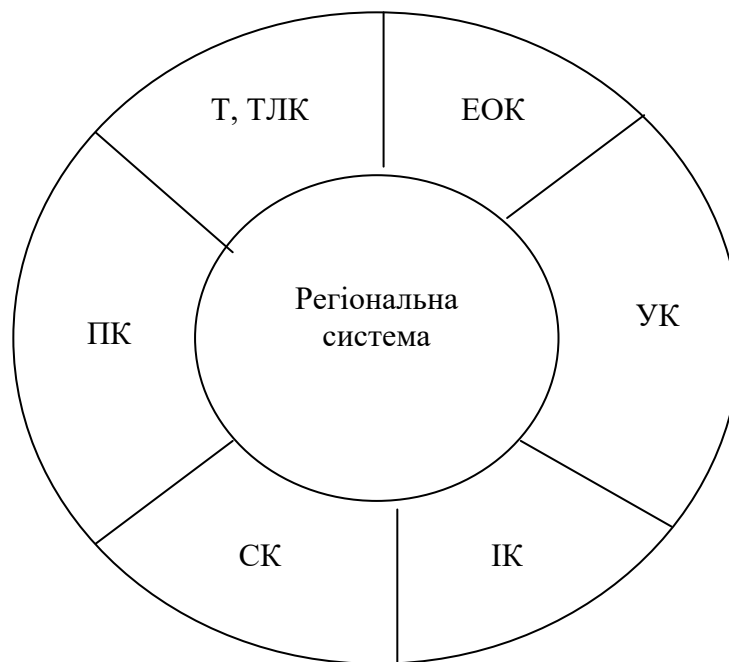

Рис. 1. Сукупність критеріїв функціонування регіональної системи

Технічний і технологічний критерії визначаються максимумом продуктивності територіально-виробничих комплексів, підприємств та їх інноваційності й мінімумом відходів виробництва; економіко-організаційний – максимумом рівня рентабельності, задоволення попиту на побічний продукт, отриманий з відходів виробництва; мінімумом капітальних вкладень в ресурсну частину; природоохоронний – мінімальним порушенням рослинного і тваринного світу, в тому числі антропогенно-перетвореного, максимальною наявністю безвідходного виробництва та розвитком альтернативних джерел енергопостачання; управління – максимумом стійкості функціонування керованого об'єкту, вірогідності техніко-економічної інформації тощо; соціальний – мінімумом хвороб, зумовлених виробництвом; максимумом національного доходу від виключення втрат, пов'язаних з забрудненням довкілля; інші). Для регіональної системи, спрямованої на подальший сталий розвиток, порівняно важливими виступають усі виділені критерії з їх взаємним

доповненням. В процесі існування регіональної системи значення кожного критерію визначається конкретними параметрами, що дозволяє проводити подальше дослідження.

Для прийняття управлінських рішень частіше за все використовують механізми організаційного та економічного напрямків як сукупність прийомів, методів, інструментів та важелів. Практика державного і регіонального господарського управління та існуючий організаційний і економічний механізм дотепер не спираються на чітку наукову концепцію рентних відносин і адекватну складову цього механізму; відсутні і законодавчі акти, що містили б наукові принципи та правові норми обліку ресурсного потенціалу, засновані на світовому досвіді нормативи його використання, обліку, контролю щодо суб'єктів господарювання й держави. Оновлений механізм зможе забезпечити більш високі темпи та значну стабільність економічного росту, приводячи до підвищення добробуту населення регіону.

В умовах сучасного господарювання на регіональному рівні ризик є об'єктивно неминучим елементом прийняття будь-якого управлінського рішення в зв'язку з тим, що прояв невизначеності стає неминучою характеристикою умов господарювання; невід'ємна риса господарських рішень, то з еволюцією умов господарювання може змінюватись і його характер. При чому, особливістю сучасного ризику є його тотальність, всеосяжність, що притаманно ринковій економіці. Більшість управлінських рішень приймається в умовах невизначеності, наявності ризикованих ситуацій та прояву економічного ризику. Для «виживання» управлінцям потрібно не уникати ризику, а вміти правильно оцінювати його ступінь і безпосередньо керувати ним, спираючись на критерії функціонування регіональної системи; своєчасно врахувати факторів ризику при прийнятті управлінських рішень; кваліфіковано організувати процес управління ризиковою ситуацією, що спрямований на забезпечення адаптації суб'єктів господарювання до мінливих умов зовнішнього та внутрішнього середовища.

В умовах об'єктивного існування ризику й суттєвого прояву ризикованих явищ виникла потреба в певному механізмі, який дозволяє врахувати останній при прийнятті та реалізації господарських рішень. Забезпечення високого рівня інноваційного розвитку регіону можливе лише на основі запровадження еколого-економічних складових до механізмів його управління. Це вимагає розроблення в рамках планів соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад, згідно Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4], напрямків вираження актуальних питань господарювання регіону для підвищення економічної безпеки й розвитку.

Для прийняття виважених управлінських рішень для забезпечення економічної безпеки й подальшого розвитку регіонів пропонується впровадження наступних кроків:

1. Вдосконалення системи управління з підтримкою впровадження поставлених цілей до структур управління на державному і регіональному рівнях;

2. Посилення партнерства між владою, суб'єктами господарювання та місцевим населенням з метою впровадження інноваційного розвитку, побудованому на принципах сталості;

3. Орієнтація регіональних структур, громад, підприємств на стимулювання інноваційного запровадження з метою економії ресурсів, покращення екологічної та соціальної складових добробуту населення.

Таким чином, доречним є:

- впровадження спеціальної програми, яка може стати одним із важливих чинників стимулювання та стабілізації економіки регіону. Все це потребує рішучих дій організаційно-економічної діяльності;

- політична стабілізація не тільки на державному, а й на регіональному рівні. Основні сили можуть бути спрямовані на прийняття економічних рішень, конкретних програм, особливість яких залежить від властивостей певних регіонів;

- стабілізація у сфері банківських послуг, яку реально відтворити Національному банку; прийняття конкретних програм із залучення внутрішніх вкладників до банківських структур. Повинні проводитись рекламні акції та нетрадиційні пропозиції, які б характеризувались не підвищенням ставки депозиту, а поліпшеним станом захищеності вкладників;

- створення програми розвитку тих галузей виробництва, які доречно розвивати в конкретному регіоні; надання широких можливостей впровадження інноваційно-інвестиційної діяльності;

- створення спеціальних центрів з навчання суб'єктів господарювання при рішенні нетрадиційних завдань, яке повинно проводитись фахівцями вищого рангу – практиками. Воно має бути спрямовано на формування підприємницької діяльності не за рахунок кредитів, а за рахунок амортизаційних підрахунків та визначного менеджменту.

Література

1. Миронова Т. Л., Добровольська О.П., Процай А. Ф., Колодій С. Ю. Управління розвитком регіону: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

2. Стратегии инновационного развития экономики: монография / под научн. ред. П.Г. Перервы, О.И. Савченко. – Ч. 1. Современные инновационные трансформации. – Х.: ТОВ «Щедра садиба плюс», 2013. – 243 с.

3. Управління функціонуванням та розвитком в регіональних соціо-економічних системах: монографія / за ред. А.І. Ковальова, Н.Е.Сілічевої. – Харків, 2016. – 244 с.

4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

5. Всеукраїнська асоціація консультантів з управління [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bst.com.ua>

6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157->